

fulste Styrke for Oppositionen under den nuværende Kamp, at den staaar paa den positive Rets Grund, paa den nuværende Forsatnings Grund, at den ikke vil træde nogen anden Lovgivningsfaktor for nær, hverken Regjeringen eller Landstinget, men yde dem Alt efter Forsatningen, naar den blot faar Sit — Forsatningen vel at mærke forstaaet, som den altid indtil de nyeste Fortolkninger er bleven forstaaet af Alle, af Fædrene til Grundloven, af Politikere og af Retslærde, og som den maa forstaaes efter Folkets Retsbevidsthed. Jeg siger, at dette giver os en absolut Styrke i den Kamp, hvori vi staa, og som kan antage skarper Form, end den allerede har antaget. Det er en afgjørende Grund fra min Side til ikke at ønske nu at komme ind paa at optage en Grundlovs-kamp. Der er en anden Grund, og det er den, at er Oppositionen i Landet ikke stærkt nok til paa denne Retsgrund fuldstændig at hævede og sikke sig den nuværende Grundlovs Seir, saa anser jeg den ikke for stærkt nok — naar den forandrede Kampens Opgave og sin Stilling dertil, og der gjøres Forsøg paa Grundlovens Krænkelse, som der er gjort — til da at føre os til Seir. Heller ikke veed jeg, om det, naar man en Gang skulde komme til en Grundlovsforandring, er Juni-Grundloven eller en anden og klarere Form for Folketsfrihedens Bevarelse og Udvikling i Landet, der vilde være at vælge. Med det lader jeg ligge, det vedkommer mig ikke i denne Forbindelse.

Et Par ærede Medlemmer (Suel og Klein), der have stillet de Forslag til Grundlovsforandringer, der staa paa Dagsordenen efter dette, have udtalt sig imod mig og imod mit første Foredrag. Jeg skal her ikke indlade mig derpaa, men forbeholde mig i den Henseende en Henvendelse til dem, naar deres Forslag komme til Forhandling.

Fra Regjeringspartiets Ordfører her i Salen, det ærede Medlem fra Helsingør (Thomsen), hørte vi i Lørdags et glimrende indgaaende Foredrag om den nuværende Stilling. Jeg hørte det med megen Fornøjelse. Jeg vil, da det ikke ligger for mig, i Øvrigt ikke tage Debatten op med de forskellige Sider i Salen; det overlader jeg til Andre; men der var et Par enkelte Punkter, som jeg blot ønsker nærmere at berøre. Det ærede Medlem bebrejdede Oppositionen Mangel paa Lovhæder. Det forekommer mig, at jeg har lagt Mærke til, at det ærede Medlem med en vis Fornøjelse her i Salen agerer Kirkesanger ved enhver Begravelse af Grundlovsparagrafer, som hans Venner foranledige, og jeg synes ikke, der derigjennem kan skintes en saa stor Lovhæder eller

klar Opfattelse af Grundloven, at han kunde have Ret til at sigte Oppositionen for Mangel derpaa. Saa var der et andet Punkt, en Bemærkning, som jeg antager var rettet mod mig personlig. Det var, at Kongen skulde dog ikke gjøres til en Skriver eller Forvalter. Det Spørgsmaal blev forhandlet for 12 Mar siden her i Salen og blev da formentlig afgjort som en af de opfundne Løgne fra et vist Partis Side; men 4—5 Mar efter kom det op igjen, og da blev det atter fremsat klart i Pressen, hvorledes det forholdt sig dermed. Nu har jeg nok i den senere Tid set, at de Konervative, som efter hans Foredrag have valgt det ærede Medlem for Thisted (Sagd) herind, og deriblandt et Par Landstingsmænd, skulde have reist omring og fortalt noget Vignende. Men ikke havde jeg troet, at Regjeringspartiets Fører, dets Ordfører her i Salen vilde have nedladt sig til at sætte sig i Kampagnistab med Smædeskrivere og Pamfletmagere. Det ærede Medlem vil aabenbart friggjøre sig for den Forretning; det tvivler jeg ikke om.

Naar vi nu komme til det høie Ministerium, interesserede det mig høiligen, hvorledes Conseilspræsidenten havde travlt med at tage til Indtægt for sig og sin nuværende Stilling den Stilling, han indtog i Maren 1865—68 som Indenrigsminister. Men det er jo netop den mærkelige, besynderlige Feiltagelse, den ærede Minister der gjør sig skyldig i. Han beviser ved disse Henvendelser, at den vanskeligste Erkjendelse at komme til vistnok er den rette Selverkjendelse. Ministeren levede i 1865 paa Grundloven, som den var, han levede i den Mand, der har fremkaldt den, og saaledes handlede han. Han var en konservativ Mand; vi fik ikke Love, som Oppositionen, somme Tider i Flertal og somme Tider i Mindretal, absolut kunde ønske. Men han var en virkelig Forhandlingsmand, og det er muligt, at han endogjaa stod sig lige saa godt i Folkethinget som i det den Gang noget mere nationalliberale Landsting. Thi endnu havde man ikke saaledes kneblet, om jeg saa maa sige, det nationalliberale Parti i Landstinget, man havde endnu ikke studt dets Mænd til Side for de nye Kræfter, saaledes som det nu synes at være Tilfældet under den nye Regjering, som den høitærede Minister er Fører for. Nei, det har den høitærede Minister Ret i, at dersom han havde været Ministeren fra 1865 til 68, da var der — selv om vi saa ganste vist tid maatte se Noget sat til Side og lidt se Lovene givne en noget anden Farve, end vi egentlig kunde ønske — dog fulgt Fremskridt paa